

Asia: VN/1227/2024

Hallituksen esitys jatkuvan oppimisen digitaalista palvelukokonaisuutta koskevaksi lainsäädännöksi

Osaamistiedot

Onko ehdotettu laki valtakunnallisesta jatkuvan oppimisen osaamistietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

Ehdotettu lainsäädäntö ei sisällä määritelmiä. Keskeiset määritelmät tulisi lisätä.

Lainsäädännön tarkoituksena on kerätä paljon tietoja suostumusperusteisesti (myös salassa pidettäviä tietoja ja terveydentilatietoja) ja olennaisena yksilön oikeuksien turvaamistoimena pidetään tiedottamista. Yliopisto esittää huolen siitä, onko palvelussa syytä kerätä esitetystä laajuudessa yksilöön kohdistuvia tietoja. Henkilötietojen minimointiperiaatteen mukaisesti tulee kerätä vain käyttötarkoituksen kannalta välttämättömät henkilötiedot. Kyseessä on palvelu, joiden käyttäjistä osa on varsin nuoria ja siksi tulee tarkkaan käydä läpi se, mitkä tiedot ovat välttämättömiä.

Osaamistietovarannon osalta todetaan, että tiedot säilytetään, kunnes henkilö itse poistaa osaamisprofiilinsa. Sääntelystä tulisi ilmetä nimenomaisesti, että henkilö voi poistaa myös yksittäisiä tietoja niin halutessaan.

Korkeakoulut eivät ole ehdotetun sääntelyn mukaisia yhteisrekisterin osapuolia. Yliopisto katsoo sääntelyn olevan tältä osin tarkoituksenmukaista.

Sääntely on melko abstraktia ja perusteluilla on siten merkittävä osa sääntelyn tulkinnassa. Tältä osin esimerkkinä voidaan esille nostaa ehdotetun sääntelyn 2 §:n 2 momentin perustelut, joissa todetaan, että osaamisprofiiliin voidaan kerätä tietoja yksilön asenteista ja arvoista viitaten Jatkuvan oppimisen digitalisaatio -hankkeen sanastoluonnokseen. Yliopisto kyseenalaistaa, onko tietovarantoon tarpeellista kerätä tietoja yksilöiden asenteista ja arvoista tms. Jos tällaisia tietoja kerätään, tulisi tämän ilmetä myös säännöstekstistä. Säännöstekstistä tulisi ylipäänsä ilmetä täsmällisemmin, mitä tietoja kerätään.

Onko teillä huomioita osaamistietojen hyödyntämismahdollisuuksista ja reunaehdoista pykälissä 7 ja 8?

Ehdotetussa sääntelyssä esitetään, että Opetushallitus voi anonymisoida osaamistietovarannon tiedot seuraaviin tarkoituksiin:

1. tuottaakseen opetuksen, koulutuksen ja osaamisen arvioinnin, tutkimuksen, kehittämisen, tilastoinnin ja muun seurannan sekä ohjauksen ja suunnittelun edellyttämiä anonymisoituja tietoaaineistoja
2. luovuttaakseen anonymisoituja tietoja opetuksen, koulutuksen ja osaamisen arviointia, tutkimusta, kehittämistä, tilastointia ja muuta seurantaa sekä ohjausta ja suunnittelua varten; sekä
3. palvelukokonaisuuteen kuuluvan avoimen tietopalvelun tuottamista varten.

Anonymisointi tarkoittaa henkilötietojen käsittelemistä niin, että yksittäistä henkilöä ei voi enää tunnistaa. Tunnistamisen täytyy estyä peruttamattomasti eikä kenelläkään ole olemassa keinoja palauttaa tietoa tunnisteelliseksi. Pelkkä suorien henkilö- tai yksilöintitunnusten poistaminen ei välttämättä tee aineistosta anonyymiä, jos rekisterinpitäjä tai joku ulkopuolinen taho pystyy hallussaan olevien tietojen avulla palauttamaan kyseisen tiedon tunnisteelliseksi.

Ehdotetussa sääntelyssä anonymisointi on tarkoitus säätää vain Opetushallituksen oikeudeksi, jolloin anonymisointitekniikat ja anonymisoinnin jäännösriskit (esim. anonymisoinnin kumoutuminen teknisen kehityksen myötä) voitaneen parhaiten huomioida.

Muita huomioita ehdotetusta osaamistietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Ei lausuttavaa.

Koulutustarjonnan tiedot

Onko opinto- ja tutkintorekisterilakiin ehdotettu luku jatkuvan oppimisen koulutustarjonnan tietovarannosta selkeä? Jos ei, mikä siinä on epäselvää?

-

Onko palveluun sisällytettävä, pykälien 22 b ja 22 c mukainen koulutustarjonta tarkoituksenmukainen?

-

Muita huomioita ehdotetusta koulutustarjonnan tietovarantoa koskevasta sääntelystä?

Esitetystä lainsäädännöstä ei ilmene yksiselitteisesti ja täsmällisesti, mitä velvoitteita lainsäädäntö asettaa yliopistoille. Lainsäädäntöä tulee tältä osin täsmentää. Siirtymäajan tulee olla riittävä, että korkeakoulut pystyvät toteuttamaan velvoitteensa.

Yliopistot tallentavat tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön perusteella laajasti erilaisia tietoja Opintopolku-palveluun. Lainsäädäntö ei saa luoda yliopistoille kohtuuttomasti uusia tallentamiseen liittyviä velvoitteita.

Yliopisto katsoo, että lainsäädäntöehdotukseen sisältyvä Opetushallituksen tiedon toisintamismahdollisuus on kannatettava säännösehdotus. Yliopisto kuitenkin esittää huolensa siitä,

että säännösehdotuksessa Opetushallitukselle jäävä toisintamiseen liittyvä harkintavalta ei saa johtaa siihen, että yliopistot joutuvat tosiasiallisesti tallentamaan tietoja sen sijaan, että Opetushallitus toisintaisi ne.

Yliopisto katsoo, että on tärkeää, että Opetushallitus voi siirtää tietoja myös muista lähteistä, kuten OPIN.fi-palvelusta. Tältä osin lainsäädäntöehdotukseen sisältyvä sopimiseen liittyvä viittaus vaikuttaa melko väljältä.

Yliopisto katsoo myös tärkeäksi, että kahden palvelukokonaisuuden (Opintopolku ja Osaamispolku) ei tule sisältää päällekkäisyyttä. Näiden kahden palvelun suhde ei ilmene yksiselitteisesti ehdotetusta sääntelystä eikä perusteluista. Lakiehdotusta tulee tältä osin täsmentää.

Ehdotetussa sääntelyssä esitetään yliopistoille veloitetta tallentaa tietovarantoon tutkintojen osat. Yliopistolainsäädäntöön ei sisälly tällaista käsitettä. Myöskään ehdotetussa sääntelyssä tai sen perusteluissa ei määritellä käsitettä. Yliopisto katsoo, että lainsäädäntöön ei tulisi määritellä tutkintojen osien käsitettä tarkasti. Yliopistojen perustuslaissa turvatun autonomian mukaisesti yliopistoilla tulee olla oikeus tutkintoasetuksen asettamisessa väljissä raameissa määrittää itse se, millaisista kokonaisuuksista tutkintokoulutus muodostuu. Sääntelyä voidaan tarkentaa viittaamalla yliopistojen tutkintoasetuksen käsitteisiin (perus-, aine- ja syventävät opinnot) tai toteamalla, että yliopistot määrittävät autonomiansa mukaisesti tutkintojen osat.

Muita huomioita

Muita huomioita hallituksen esityksen luonnoksesta:

-

Makkonen Soili
Itä-Suomen yliopisto - UEF Koulutuspalvelut